

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/158/2018
Identifikačné číslo spisu: 5017200465
Dátum vydania rozhodnutia: 27. apríla 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Martinčeková
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:5017200465.5

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobkyne: O.. G. U., nar. XX. O. XXXX, bytom S. XXX, F., právne zastúpenej: Advokátska kancelária ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Dobšinského 12, Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 43041-2/2017-BA z 31. októbra 2017, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 26Sa/18/2017-66 z 18. júla 2018, takto

r o z h o d o l :

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť zamietla.
- II. Žalovanej nepriznáva náhradu trov kasačného konania.

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „správny súd“) rozsudkom č. k. 26Sa/18/2017-66 z 18. júla 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), zamietol správnu žalobu žalobkyne z 8. decembra 2017 vo veci preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 43041-2/2017-BA z 31. októbra 2017, ktorým žalovaná vo veci zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia zamietla odvolanie žalobkyne v celom rozsahu a potvrdila rozhodnutie pobočky žalovanej v Liptovskom Mikuláši č. 6410-12/2017-LM z 24. apríla 2017. Prvostupňový správny orgán rozhodol, že samostatne zárobkovo činnou osobou O.. G. U. zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie 30. júna 2007. Správny súd rozhodol o náhrade trov konania tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

2. Správny súd z obsahu administratívneho spisu žalovanej, správneho orgánu prvého stupňa a nesporných tvrdení účastníkov zistil, že ukončenie poistenia žalobkyňa deklarovala na základe odhlášky Registračný list fyzickej osoby - odhlásenie povinného poistenia samostatne zárobkovo činnou osobou k 31. decembru 2005 z dôvodu zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie

zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení v odbore všeobecné lekárstvo, vydaného Ministerstvom zdravotníctva SR č. 7365/1994-B z 22. decembra 1994. Vzhľadom k tomu, že uvedené povolenie bolo zrušené rozhodnutím Žilinského samosprávneho kraja k 31. decembru 2005, žalobkyňa mala za to, že zrušením povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia jej zaniklo postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby. Za dôkaz toho, že jej postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby zaniklo, považovala tú skutočnosť, že žalobkyňa požiadala o zrušenie registrácie pre daň z príjmu u príslušného správcu dane a Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou jej zrušil kód poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Žalobkyňa si nebola vedomá toho, že licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekára je oprávnením zakladajúcim status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Predmetnú licenciu nikdy nevyužívala, a to ani pred 31. decembrom 2005, ani potom a z predmetnej licencie nemala nikdy žiadny príjem. Žalobkyňa ukončila prevádzkovanie ambulancie ako fyzická osoba z dôvodu, že od 1. januára 2006 pracuje ako lekáre poskytovateľa zdravotnej starostlivosti KARPET s.r.o., IČO: 36 436 542, Podhora 47, Ružomberok.

3. Správny súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 14 ods. 1 citovaného zákona, § 15 ods. 1 písm. b) citovaného zákona, § 21 ods. 1 citovaného zákona, § 21 ods. 4 písm. b) citovaného zákona, § 209 ods. 1 a 2 citovaného zákona, § 209 ods. 3 citovaného zákona, § 209 ods. 4 citovaného zákona, postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti SSP, upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach, za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti SSP a dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej je v súlade so zákonom a preto správnu žalobu zamietol.

4. Správny súd skonštatoval, že medzi účastníkmi konania bola sporná otázka posúdenia právneho postavenia žalobkyne, ktorá v dôsledku zrušenia povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia k 31. decembru 2005, podľa jej názoru stratila status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Žalobkyňa ako bolo preukázané, a teda nebolo ani sporné aj po tomto dátume bola držiteľkou licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe na výkon povolania lekáre, preto žalovaná na rozdiel od žalobkyne zastáva názor, že táto skutočnosť zakladá postavenie žalobkyne ako samostatne zárobkovo činnnej osoby pre účely povinného dôchodkového a povinného nemocenského poistenia. Zánik sociálneho poistenia sa riadi pravidlami upravenými v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, t. j. okrem iného upravuje vlastné definície pojmov, okrem iného tiež definíciu pojmu samostatne zárobkovo činnná osoba. Súčasne tento právny predpis upravuje aj časové ohraničenie vzniku a zániku sociálneho poistenia a stanovuje aj sankcie za nesplnenie povinností vo vzťahu k žalovanej.

5. Správny súd mal za to, že žalovaná správne konštatovala, že žalobkyni zaniklo sociálne poistenie 30. júna 2007 a nie 31. decembra 2005 ako deklarovala, nakoľko príjmy z podnikania, ktoré dosiahla v rozhodujúcom období za rok 2004 (1.192.665,-Sk) a 2005 (1.577.783,-Sk) presiahli zákonom ustanovenú hranicu. Úlohou žalobkyne ako držiteľky licencie L1A bolo v prvom rade požiadať o zrušenie licencie a až po jej právoplatnom zrušení, oznámiť zánik samostatne zárobkovo činnnej osoby Štatistickému úradu SR a požiadať o zrušenie registrácie príslušného správcu dane. To, že žalobkyňa nemala vedomosť o licenci L1A, ju nezbaňuje zodpovednosti za následky, ktoré vznikli porušením povinností vyplývajúcich z postavenia samostatne zárobkovo činnnej osoby.

6. Správny súd ďalej uviedol, že zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. nevyplýva, že vyznačenie zániku sociálneho poistenia v spise sa považuje za rozhodnutie žalovanej, a preto tvrdenie žalobkyne, že rozhodnutie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v nesporných prípadoch nemá písomnú formu a vyznačí sa len v spise absolútne nemá právne opodstatnenie. Z ust. § 178 ods. 1 písm. a) bod 1 citovaného zákona vyplýva, že o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia rozhoduje pobočka žalovanej a len v sporných prípadoch. Výsledkom nedávkového konania o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch je rozhodnutie, ktoré má písomnú formu a nadobúda právne účinky márnym uplynutím lehoty na podanie odvolania.

7. Námietku, že správny orgán neupovedomil žalobkyňu o začatí konania, čím jej odňal možnosť vyjadriť sa, správny súd vyhodnotil ako nedôvodnú, keďže zákon o sociálnom poistení neukladá

pobočke žalovanej povinnosť, aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov ako je tomu v Správnom poriadku a účastníkovi konania dala možnosť vyjadriť sa k jej podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie. Žalobkyňa mala možnosť v odvolaní proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa uplatniť svoje námietky, čo v danej veci aj využila a žalovaná sa v rozhodnutí s námietkami žalobkyne vysporiadala, preto nedošlo k porušeniu zákonných práv žalobkyne.

8. Správny súd námietku žalobkyne ohľadom absencie zákonného ustanovenia v prvostupňovom rozhodnutí, na podklade ktorého správny orgán prvého stupňa rozhodol, vyhodnotil ako nedôvodnú. Predmetné rozhodnutie obsahovalo všetky zákonom požadované formálne a obsahové náležitosti uvedené v § 209 zákona č. 461/2003 Z. z. t. j. jasný, určitý a zrozumiteľný výrok, odôvodnenie a poučenie o opravnom prostriedku. Tiež vychádzalo z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktorý je logicky vyhodnotený a riadne právne posúdený.

9. Záverom správny súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej je v súlade so zákonom, nakoľko má oporu vo vykonanom dokazovaní a náležite zistenom skutkovom stave, ktorý bol správne právne posúdený, a preto žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol

II.

Kasačná sťažnosť žalobkyne proti rozsudku správneho súdu

10. Proti rozsudku podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalobkyňa (ďalej len „sťažovateľka“) podaním z 13. septembra 2018. S rozhodnutím sa nestotožnila a dôvodila tým, že správny súd vec nesprávne právne posúdil v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP.

11. Sťažovateľka naďalej zastáva právny názor, že licencia L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolení lekár nezakladá status samostatne zárobkovo činnnej osoby. Podľa nej správny súd nebral do úvahy, že samostatnou zdravotníckou praxou sa rozumie poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia. Sťažovateľka nikdy neposkytovala zdravotnú starostlivosť na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe takýmto spôsobom. Licencia L1A bola nevyhnutná pre vydanie rozhodnutia, resp. povolenia samosprávnym krajom pre prevádzkovanie zdravotníckej zariadenia - ambulancie. Sťažovateľka vykonala takmer všetky právne úkony smerujúce k tomu, aby jej status samostatne zárobkovo činnnej osoby zanikol (zrušila registráciu pre daň z príjmu u príslušného správcu dane, oznámila Štatistickému úradu SR skutočnosti potrebné pre zrušenie identifikačného čísla, podala odhlášku) a v dôsledku ukončenia vykonávania činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby jej zaniklo aj povinné poistenie. Vôľa sťažovateľky nebyť samostatne zárobkovo činnnou osobou je zrejmá. Sťažovateľka má tiež za to, že povinnosťou žalovanej je skúmať, či prihláška alebo odhláška je dôvodná (či odhláškou je preukázaný skutkový stav, ktorý má za následok zánik poistenia) a rozhodnúť o tom. Ak žalovaná dospeje k záveru, že odhláška bola dôvodná, nakoľko boli naplnené podmienky zániku povinného poistenia, rozhodne o zániku poistenia vyznačením v spise. Ak zistí, že nedošlo k zániku povinného poistenia, rozhodne písomným rozhodnutím. O odhláške žalovaná rozhoduje vždy. Nakoľko v prípade žalobkyne bolo o zániku povinného poistenia právoplatne rozhodnuté podaním odhlášky k 31. decembru 2005 a pobočka žalovanej vydala prvostupňové rozhodnutie po viac ako roku, žalovaná nemohla nariadiť obnovu konania vo veci zániku týchto poistení.

12. Vzhľadom na uvedené dôvody sťažovateľka navrhla napadnutý rozsudok správneho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti žalobkyne

13. Žalovaná využila právo vyjadriť sa ku kasačnej sťažnosti podaním zo 4. októbra 2018 a obdobne ako vo svojich predchádzajúcich podaniach uviedla, že licencia L1A sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zakladá držiteľovi tejto licencie status samostatne

zárobkovo činnej osoby na účely sociálneho poistenia. Nakoľko žalobkyňa splnila všetky zákonné predpoklady na vznik povinného poistenia, navrhla, aby súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

14. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov 1. januára 2021 a na základe zákona č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

15. Podľa § 101e ods. 1 a 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021. Výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

16. Najvyšší správny súd ako súd kasačný (§ 11 písm. h) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, oprávnenou osobou a je prípustná, kasačnú sťažnosť prejednal v rozsahu námietok žalovanej bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľky nie je dôvodná.

17. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Žiline, č. k. 26Sa/18/2017-66 z 18. júla 2018, ktorým správny súd zamietol správnu žalobu žalobkyne podľa § 190 SSP ako nedôvodnú.

18. Predmetom prieskumu v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej uvedené v záhlaví, ktorým žalovaná rozhodla o odvolaní žalobkyni tak, že ho v celom rozsahu zamietla a potvrdila rozhodnutie pobočky žalovanej z 24. apríla 2017. Pobočka žalovanej rozhodla tak, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnej osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie 30. júna 2007.

19. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia.

20. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, z ktorých dôvodov ich ďalej neopakuje a len na ne poukazuje.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

21. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

22. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

23. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

24. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

25. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej a právnej úpravy zákona o sociálnom poistení, kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalobkyni ako samostatne zárobkovo činné osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie 30. júna 2007. Kasačný súd túto spornú otázku považoval za zásadnú, a preto predovšetkým na ňu zameral svoju pozornosť.

26. Kasačný súd v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutých rozhodnutí žalovaného správneho orgánu postupom v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, v súlade s právnou úpravou zákona o sociálnom poistení, dospel k inému právnomu záveru ako správny súd, a to z nasledovných dôvodov.

27. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sazaoberal a dal na ňu odpoveď najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 z 24. novembra 2020. Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením č. k. IV. ÚS 610/2021-22 z 30. novembra 2021.

28. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 k otázke statusu samostatne zárobkovo činné osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení platnom do 31. decembra 2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení platnom do 31. decembra 2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: „...,Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným

[§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou L1C.

Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)].

Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti).

Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyklučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.“

29. Vo vzťahu k otázke týkajúcej sa, či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. možno považovať za oprávnenie na výkon činnosti predpokladanej v § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, najvyšší súd ustálil, že „pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010 je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registrácia a pod.) nie je potrebný. V prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnícku starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti). V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamena reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm.c) zákona o sociálnom poistení, by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. v nekonaní držiteľa oprávnenia.

Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenska lekárska komora vydáva licenciu L1B.

Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licencia L1C - licencia na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárov, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004

Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou.

Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiadá aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax.

Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“

30. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. v znení platnom do 31. decembra 2010, citujúc § 14 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1 a 3, § 227 ods. 2 písm. a), § 228 ods. 1, 2, 3 a 7, § 233 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z., konštatoval: ...“Status samostatne zárobkovo činnnej osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku alebo trvania takého poistenia.

V tejto súvislosti považuje Veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba - držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z.

Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činnnej osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákon č. 461/2003 Z. z.

Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z.

Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., účinnom od 01. januára 2008 do 31. decembra 2008, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. a pobočke Sociálnej

poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa

§ 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú.

Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má

oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru ,t. j. „od ...“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlásky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení.“

31. Vo vzťahu ku skúmaniu pôvodu príjmov poistencov - lekárov, najvyšší súd v predmetnom rozhodnutí uviedol, že takúto povinnosť žalovanej nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. Žalovaná v rámci zisťovania podkladov pre rozhodnutie o vzniku alebo zániku povinného poistenia vychádza z oznámenia Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky podľa § 233 ods. 6 písm. a) zákona č. 461/2003 Z.z., resp. z výpisu z daňového priznania podľa § 228 ods. 1 a 2 tohto zákona. Z uvedeného vyplýva, že zákonodarca nezveril takúto právomoc žalovanej, a preto nemôže prešetrovať príjmy poistencov, a pri svojej činnosti vychádza výlučne z podkladov, ktoré zabezpečuje Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. Zároveň kasačný súd v zmysle rozhodnutia najvyššieho súdu dodáva, že „Sociálna poisťovňa nie je povinná skúmať, aká časť z týchto príjmov je čisto z činnosti na základe licencie LIA, ktorá okolnosť je pre posúdenie vzniku alebo zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 právne irelevantná. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj v prípade, ak príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov sú nižšie, ale v súčte s iným príjmom zo samostatnej zárobkovej činnosti, napr. zo živnosti sú v súčte vyššie ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., poistenie vznikne, resp. trvá naďalej“. Záverom je potrebné uviesť, že ak „lekár v daňovom priznaní priznal príjmy, považované za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou, ide vždy o príjem SZČO a nie je právne významné, či tento príjem fyzická osoba dosiahla z titulu jej statusu podľa § 5 písm. c) alebo aj podľa § 5 písm. a), príp. písm. b) alebo d) zákona o sociálnom poistení v znení platnom do 31. decembra 2010.“

32. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení č. k. IV. ÚS 610/2021-22, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti uvedenému rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Vs/3/2019, konštatoval: ... „Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebít“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný.

Ústavný súd opätovne pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 426/2018).

Tu je potrebné osobitne zdôrazniť, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatúrny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarca s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého senátu v inom zložení výslovne počíta, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikačnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 tohto odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať a, naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na súdnu ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy úspešne napadnutý ako ústavne nekonformný.

Sťažovateľom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa lišiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo.“

33. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky ako aj rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pre súdy záväzné.

34. Vychádzajúc z uvedeného a skutkových zistení, ktoré v danej veci potvrdili, že žalobkyňa aj po vydaní rozhodnutia Žilinského samosprávneho kraja, ktorým žalobkyni k 31. decembru 2005 zrušil rozhodnutie o povolení prevádzkovať zdravotnícke zariadenie, bola aj naďalej držiteľkou licencie č. L1A/ZA/0385/05 vydanou Slovenskou lekárskou komorou na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov v odbore všeobecné lekárstvo z 28. septembra 2005 a za predchádzajúce obdobie roku 2004 a 2005 vykazovala príjem vyšší, ako bola zákonom stanovená hranica. Žalovaná v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z., keď rozhodla tak, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnéj osobe nezaniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie 31. decembra 2005, ale až 30. júna 2007, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu najvyššieho súdu v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR žalobkyňa ako držiteľka licencie L1A mala postavenie (status) samostatne zárobkovo činnéj osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z.. V prípade žalobkyne ako držiteľky licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jej vôle ako držiteľky tejto licencie, ktorá by jej bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobkyňa licenciu L1A nevyužívala, neznamena reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia.

35. Po preskúmaní veci a po vyhodnotení sťažnostných dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu kasačný súd konštatuje, že v zásade nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej, spolu s poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedenú v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Kasačný súd považuje právne posúdenie preskúmvanej veci v merite veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom a vo vzťahu k vyhodnoteniu sťažnostných bodov, ktoré boli v zásade totožné so žalobnými bodmi, naň v podrobnostiach poukazuje.

36. Zo všetkých uvedených dôvodov tak správny súd v prerokúvanej veci rozhodol správne, keď správnu žalobu žalobkyne zamietol. Preto kasačný súd jej kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) ako nedôvodnú zamietol.

37. O trovách bolo rozhodnuté podľa 168 SSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP, keď žalovaná síce ako úspešná účastníčka má právo na náhradu trov, no kasačný súd nezistil dôvody, aby sa jej

náhradu trov priznal. Žalobkyňa nebola vo veci úspešná a preto nemá právo na náhradu trov kasačného konania.

38. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.